

**יחידת
המקורות**

החלום | אברמק קופלוביץ

1

כשאגדל ואהיה בן עשרים,
 אצא לראות את עולמנו המקסים,
 אתיישב בתוך ציפור עם מנוע,
 אתרומם ואמריא אל החלל, גבוה,
 אעוף, אשוט ואתנשא,
 מעל עולם רחוק ויפה...

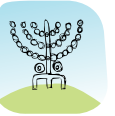
וכשאחלץ מהשרב היוקד, האיום,
 אסתובב ואעוף אל קרחוני הצפון.
 ביעף אחלוף מעל אי קנגרו האדיר
 ומעל חורבותיה של פומפיאה העיר.
 מעל ארץ הקודש של הברית הישנה
 וגם על ארצו של הומרוס הנודע,
 ארחף לי לאט-לאט, בדאיה נינוחה.
 וכך מתבשם מקסמי התבל.
 אל השמיים אתרומם ואפרח,
 עננה אחות לי והרוח אח.

קישור לביצוע ואנימציה לשיר

- ❓ למה לדעתכם בחלום של אברמק הוא בעיקר עף, מרחף, ומתרחק?
- ❓ איזה רמזים יש בשיר לכך שהוא עדיין ילד? שהוא בודד?
- יש מסביבו פחד ומלחמה?

שאלות לדיון

מוכר הסיגריות | הרמן יבלוקוב (עברית: יורם טהרלב)

2

בלילה קר גשום וזר ניצב לו יחידי,
 בפינת רחוב שכוח ילד יהודי,
 איש אינו רוצה לגשת,
 לבדו עומד בגשם,
 מבטו בכל עובר ושב.

כבר אין לו כוח לשוטט לאורך הרחוב,
 הרעב בתוך עיניו ושערו רטוב,
 ונראה ממש כאילו,
 מתחנן אותי הצילו,
 מבקש מכל עובר ושב.

הוי קנו-נא קנו סיגריות ממני,
 מלבדכם אין איש שיעזרני.
 קנו-נא בפרוטה או שתיים,
 אל-נא תעצמו עיניים,
 והצילו ילד מרעב.

הוי קנו-נא קנו סיגריות ממני,
 מלבדכם אין איש שיעזרני.
 בידכם נתון הנני,
 קנו-נא משהו ממני,
 ואותי תצילו מרעב.

לא, לא אשכח את אחותי, תינוקת קטנטנה,
 ברחובות אתה חייתי יחד כשנה,
 היה לי קל יותר לרעוב,
 אתה ביחד ברחוב,
 כשעיניה מביטות עלי.

אילו קשיים עוברים על מוכר הסיגריות
 הצעיר, פרט לרעב?

איך מתמודד הילד עם הקשיים הרבים
 שהוא חווה? מה עוזר לו?

למה לדעתכם הוא צריך להתחנן?
 למה העוברים והשבים לא שמים לב אליו?

"היה לי קל יותר לרעוב איתה ביחד
 ברחוב" - למה יותר קל לרעוב יחד עם
 האחות התינוקת?

שאלות לדיון

קישור לביצוע השיר

יחידת המקורות

אדם ותומס מתחבאים מהנאצים ביער. האימהות שלהם הבטיחו לחזור תוך כמה שעות אך עברו כמה ימים ובלית ברירה הם למדו להסתדר ביער בכוחות עצמם.

תומס כותב מכתבים להוריו ביומן הפרטי שלו:

אתמול הגיע אלינו באורח פלא מירו, הכלב של אדם. בואו המפתיע מחזק בי את האמונה כי המלחמה קרבה לסיומה ואנו ניפגש. מירו הוא יצור מופלא. ימים רבים תעה ביער עד שמצא את אדם. אדם גילה בקולרו מכתב מאימו. אימו מספרת כי לא עלה בידה למצוא מחבוא לסבים, ועל כן הם ילכו עם כולם לתחנת הרכבת. האם גם אתם והסבים הלכתם באותה דרך?

עד לפני זמן קצר הזינו אותנו פירות היער, אך הם הולכים ונעלמים. למזלנו מצאנו את בת כיתתנו מינה, שמסתתרת אצל איכר. היא מביאה לנו מדי פעם לחם, או פשטידת תירס וגבינה, ומצילה אותנו מן הרעב... אנחנו טרודים מן הבוקר עד הלילה בחיזוק הקן [המחבוא על העץ] ובהשגת מזון. לא קל להתקיים ביער. אדם הוא חבר טוב וילד אופטימי. אלמלא הוא, ספק אם הייתי מחזיק מעמד.

אבא ואמא אהובים, אדם ואני ממשיכים להסתתר ביער. הגשמים אינם פוסקים, אך אל דאגה. אנו מכורבלים בקן שלנו. יש לנו מעיל כבשים, שמיכות שהבאנו מן הבית וברזנט שמגונן עלינו. אני חושב כל הזמן עליכם, רואה אתכם בחלום ובהקיץ ומקווה שאתם בטוב... אנו חיים מיום ליום והפלאים חוזרים ומדהימים אותנו. איכר קשיש שפגשנו באקראי השאיר לנו פשטידת תירס שלמה. אדם אומר שאנו צריכים לברך. אדם הוא ילד טבע ובו בזמן יש לו יחס אל המופלא. אני לומד ממנו הרבה. עכשיו גם אני יודע לרוץ בשפיפה, לטפס על עצים, לפעמים נדמה לי שחיצוניותי השתנתה מאוד מאז נפרדנו. אני מקווה שנשארת אתו תומס שידעתם. אתם במחשבתי כל יום. מצפה בגעגועים לסיום המלחמה ולרגע שארד מן העץ ישר אליכם.

מתוך: ילדה שלא מן העולם הזה, אהרון אפלפלד, בהוצאת כנרת-זמורה-דביר.

מה הקשיים שאיתם נאלצים תומס ואדם להתמודד בגלל המלחמה? ?

אילו קשיים מיוחדים עומדים בפניהם בגלל שהם ילדים? ?

מה (ומי) עוזר להם להתמודד ולהתגבר על הקשיים? שימו לב לעזרה שמגיעה מאחרים ולעזרה שהם נותנים זה לזה. ?

יחידת
המקורות

4

דוניה רוזן נותרה לבדה ללא משפחה בגיל 12 במהלך המלחמה. בתושיה רבה, היא הצליחה להימלט ולהסתתר ביער לתקופות ממושכות, בזכות טיוליה הארוכים ביער כילדה לפני המלחמה. אישה מבוגרת בשם אולינה הוריהורשין, לקחה אותה תחת חסותה ועזרה לה לשרוד במשך חודשים רבים, למרות הסכנה. דוניה עלתה לארץ בשנת 1948 ועבדה ביד-ושם בבגרותה.

בספרה האוטוביוגרפי "ידידי היער" היא כתבה:

רוצה אני לבקשכם שלא תשכחו את המתים. רוצה אני להתחנן לפניכם ולבקשכם בכל לשון של בקשה שתנקמו את נקמתנו, שתיקחו נקם באותם הפושעים שידם האכזרית הוציאה אותנו מן החיים. רוצה אני שתקימו יד [מצבה] לנו – מצבה שתגיע עד השמים, ציון שיראה אותו העולם כולו – פסל לא משיש ולא מאבן, אלא ממעשים טובים. כי מאמינה אני באמונה שלימה, שרק מצבה כזאת עשויה להבטיח לכם ולילדיכם עתיד טוב יותר, ואז לא ישוב אותו רשע שהשתלט על העולם והפך את החיים לגיהנום.

דוניה רוזן, ידידי היער, יד ושם, ירושלים, 1988, עמ' 93-94

מצבה היא אבן זיכרון שמונחת על קבר של אדם.

למה חשוב לכותבת שיקימו מצבה?

את מי או מה היא רוצה שנזכור?

איך בונים מצבה ממעשים טובים? איך ילדים

יכולים לקחת חלק במשימה כזו?

האם לדעתכם הוקמה "המצבה של המעשים

הטובים" שביקשה דוניה במכתבה?

שאלות לדיון

רות רוזנפלד הייתה ילדה כבת 4 כשהתחילה המלחמה. היא הוסתרה בבתי איכרים פולנים שם היא חיה ועבדה כרועת אווזים עד תום המלחמה, וכך היא ניצלה. כששואלים אותה מה הלקח שלה לחיים מחויות הילדות שלה בשואה, היא אומרת כך:

לכל אחד יש רגע שבו ניתנת לו ההזדמנות לעשות את הדבר הנכון. הרבה פעמים אנחנו חושבים שהפעולות שלנו ביום יום הן קטנות וחסרות חשיבות, אני מבטיחה לכם, כל מעשה טוב הוא משמעותי.

גם מעשה החסד, ולו הקטן ביותר - הושטת יד לילד מבוהל, אפילו לשעה; מתן אוכל לאדם רעב, ולו רק ליום אחד; השבת כבודו של אדם מושפל, גם אם רק לרגע, או עמידה לצידו של קרבן בריונות... עשיית הדבר הנכון זה חשוב וזה משמעותי.

לקרבן, לסובל למדוכא - רגע אחד של הקלה יכול להיות ההבדל בין חיים ומוות. ומי יודע אילו הישגים וגילויים עתידיים להתגלות בזכות אותם חיים שניצלו. וגם אם לא, חיי כל אחד, גם הרגיל והממוצע ביותר, הם יקרים, בעלי ערך וראויים להוקרה ואהבה. כל אחד ואחד ראוי להצלה.

חז"ל מלמדים אותנו שמי שמציל נפש אחת כאילו הציל עולם מלא. זו צריכה להיות משימת החיים שלנו.

למה הדוגמאות שרות נותנת, למעשים שנכון לעשות, הם דווקא המעשים הקטנים והיומיומיים? למה היא לא נותנת כדוגמה להציל ילד בעת מלחמה, כמו שהצילו אותה?

מה היא משימת החיים של כולנו לפי דבריה?
חשבו על מעשה אחד שאתם יכולים לקחת על עצמכם.